

УДК 339.9

О.М. Зелінська, к.е.н., доцент

Н.М. Галазюк, к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

Дослідження основних проблем співпраці між Україною та МВФ. Шляхи їх подолання

В даній статті розглянуто співпрацю України з МВФ та виділено перелік основних проблем даної співпраці. В статті також подано основні стратегічні завдання під час розвитку партнерства з МВФ.

Ключові слова: Міжнародний валютний фонд (МВФ), зовнішні борги, кредитування, співробітництво.

О.Н. Зелинская, Н.Н. Галазюк

Исследование основных проблем сотрудничества между Украиной и МВФ. Пути их преодоления

В данной статье рассмотрены сотрудничество Украины с МВФ и выделено перечень основных проблем данного сотрудничества. В статье также представлены основные стратегические задачи при развитии партнерства с МВФ.

Ключевые слова: Международный валютный фонд (МВФ), внешние долги, кредитование, сотрудничество.

O. Zelinska, N. Galazyk

Research collaboration between major problems and Ukraine IMF. How to overcome them

In terms of lack of own funds of the state, limited credit resources of the banking system and a significant reduction in capital investment to the government of any country raises the question of foreign investment or taking international credit. The aim of this paper is to: identify the main problems that exist in cooperation between Ukraine and the IMF.

Given the current difficult economic conditions, we can see that despite the existing positive examples of cooperation with the International Monetary Fund and the prospects of bilateral cooperation in the monetary sphere, such cooperation may be dangerous to the state's economy in the absence of a clear strategy for economic development.

The problem of non-compliance with the requirements of the IMF realities of the economy of Ukraine. This problem is directly related to the use of funds of certain patterns, which are also applicable to other countries.

Also, do not fully take into account changes in the model of countries retepientiv the IMF. In addition, the issue still remains unresolved indirect impact on the current state government.

In addition, it is advisable to mention the problem of direct requirements of the IMF to the side directions of state policy, the performance of which causes negative effects.

The main issues that were highlighted by scientists in the field of cooperation between Ukraine and the IMF were usually those associated with the issue of inefficient use of funds raised by Ukraine from the IMF. After all, at the moment, the financial assistance from the IMF was directed only to cover numerous external debt of Ukraine, instead use those funds as a resource to implement a cost-beneficial long-term program.

In addition, the analysis revealed the essence nowadays problematic aspects of cooperation between IMF and Ukraine shows that it is impossible to consider the purely economic and financial mechanisms to separate foreign policy situation and other global non-economic impacts, as well as political, social and economic situation in Ukraine.

When planning cooperation with the International Monetary Fund advisable to consider existing structural problems of the economy of the state, to address them and ingredients of further steps to develop cooperation with such financial institution.

Not once at state programs and concepts recognized the need to move the economy Ukraine commodity-oriented to knowledge-based economy. However, in Ukraine largely exhausted the possibilities of inertial growth, which is confirmed by the narrowing of external demand and excessive saturation of the domestic market imported products. On the verge of survival were high-tech industry lost a significant part of the scientific and technological potential.

Also, appropriate perceived attraction of credit resources to implement long-term projects in the field of higher education and research, since a proper state of these areas is crucial to the further development of high-tech industries. Thus, we can not leave out the possibility of diversification of funding these projects in order to avoid economic and political dependence on the IMF.

Thus, we can say that Ukraine needs to carefully examine the possibilities of integration are united, created the conditions for joining them or associate membership. Also, it is necessary is a further intensification of exports from developing countries and demonstrate stable growth.

Increased as a result of such measures financial and economic competitiveness will provide opportunities for the Fund's loans on more favorable terms, and generally reduce dependence on them through the sustainable growth of strategic sectors of the economy of Ukraine and the development of partnerships with different economic centers of the world.

Key words: International Monetary Fund (IMF), external debts, crediting, cooperation.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В умовах недостатності власних коштів держави, обмеженості кредитних ресурсів банківської системи та значного скорочення капітальних вкладень, перед урядом будь-якої країни постає питання залучення іноземних інвестицій чи взяття міжнародного кредиту. Це обумовлює необхідність країн звертатися за позиками до спеціальних міжнародних валютно-фінансових організацій-кредиторів, серед яких варто виділити Міжнародний валютний фонд (МВФ). Не виключенням є і Україна.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Вагомий внесок у дослідження даної теми здійснили такі вітчизняні та зарубіжні вчені: О. Г. Білорус, В. С. Будкін, З. С. Варналій, О. С. Кучик, І. М. Михайловська, К. Л. Ларіонова, О. П. Близнюк, М. Сайкевич, Л. Лебединець, Т. Вахненко, А. Гальчинський, А. О. Шатковська, С. Круглик, О. Єременко, В. В. Салтинський, Ю. М. Пахомов, О. В. Плотніков, А. М. Поручник, О. І. Рогач, С. В. Сіденко, Д. В. Смыслов, В. М. Федосов, А. С. Філіпенко, В. І. Хорошковський, О. І. Шнирков, Дж. Вільямсон, А. Гелб, Д. Харіс, Л. Хоффман, М. Блейера та інші.

Слід зазначити, що отримані результати мають важливий внесок в дослідження теоретичних аспектів функціонування МВФ, його основних інструментів та напрямів діяльності, дослідження напрямів співпраці України з Міжнародним валютним фондом, а також визначення можливостей та ризиків майбутньої співпраці в контексті подолання фінансової кризи.

Цілі статті. Метою даного дослідження є: визначення основних проблем що існують в рамках співпраці між Україною та МВФ, а також визначення шляхів оптимізації стосунків між Україною та МВФ

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Враховуючи сучасні складні умови господарювання, можна побачити, що не дивлячись на наявні позитивні приклади взаємодії з Міжнародним валютним фондом та перспективи розвитку двостороннього

партнерства у грошово-кредитній сфері, таке співробітництво може бути небезпечним для економіки держави у випадку відсутності чіткої стратегії економічного розвитку держави.

Проблема невідповідності вимог МВФ реаліям економіки України. Вказана проблема безпосередньо пов'язана з використанням Фондом певних шаблонів, які також застосовуються до інших країн світу.

Також, не повною мірою враховуються зміни у моделі розвитку країн-реципієнтів допомоги МВФ. Крім цього, актуальною залишається проблема опосередкованого впливу на діяльність поточного уряду держави.

Крім цього, доцільно виділити проблему прямих вимог з боку МВФ до напрямів реалізації політики держави, виконання яких викликає негативні наслідки.

Так, підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги до рівня собівартості призводить до порушення структури цін, збільшенню субсидій з державного бюджету, зниженню купівельної спроможності. А скорочення дефіциту бюджету з метою стримування інфляції призводить до збільшення заборгованості з соціальних виплат та прискоренню інфляції у випадку їх повного погашення.

Відмова від державного замовлення у сільському господарстві призвела до створення умов непрозорості у відносинах між державою та виробниками сільськогосподарської продукції.

Основними проблемами, які висвітлювалися науковцями у сфері співробітництва України з МВФ, були, як правило ті, що пов'язані з питанням неефективного використання коштів, залучених Україною від МВФ. Адже, на даний момент, фінансова допомога від МВФ спрямовувалась лише на покриття численних зовнішніх боргів України, замість того, щоб використати ці кошти, як ресурс для втілення в життя певної економічно вигідної довгострокової програми.

Також однією з основних залишається проблема оптимізації стосунків України з Міжнародним валютним фондом. Вказана

проблема передбачає невирішену необхідність випрацювання оптимальних параметрів стосунків, які б не допускали конфронтаційної поведінки і втрати власної економічної та політичної безпеки.

Визначення необхідних параметрів та мети стосунків з МВФ є важливою передумовою оптимізації зовнішньої заборгованості.

Крім того, аналіз сутності виявлених на сучасному етапі проблемних аспектів співробітництва МВФ та України свідчить, що неможливо розглядати суто економічні та фінансові механізми окремо від зовнішньополітичної ситуації та інших глобальних неекономічних факторів впливу, а також внутрішньополітичної та соціально-економічної ситуації України.

Разом із цим, необхідно зважати також на інші можливі негативні наслідки співробітництва з Фондом, та планувати подальші заходи з покращення стану співпраці виключно в результаті вичерпного об'єктивного аналізу позитивних та негативних факторів.

Також, при плануванні співробітництва з Міжнародним валютним фондом доцільно враховувати наявні структурні проблеми економіки держави, з метою вирішення яких й необхідно розробляти подальші кроки щодо співпраці зі вказаною фінансовою інституцією.

Так, за даними Міністерства економіки України, з яких виходили при випрацюванні згаданої програми, такими проблемами, що їх можна поділити на окремі групи, є наступні:

- 1) Проблеми державного регулювання.
- 2) Системні (або комплексні).

До групи проблем державного регулювання віднесено ту проблематику, що обумовлена, в першу чергу, вадами в організації державного управління та імплементації діючих нормативно-правових норм, а також державному контролі. Як системні визначено проблеми, передумовами до яких є явища системної кризи економіки України, до числа яких також, певною мірою, можна віднести й питання державного регулювання.

Проведений аналіз, свідчить про те, що за належної реалізації політики держави, співпраця з Фондом може сприяти оновленню механізмів державного управління, забезпеченню макроекономічної та фінансової стабільності, створення умов для економічного зростання за обмежених ресурсів.

Не одноразово на рівні державних програм та концепцій визнавалась необхідність переходу економіки України від сировинно-орієнтованої до наукомісткої економіки.

При цьому, в Україні в основному вичерпані можливості інерційного зростання, що підтверджено звуженням зовнішнього попиту та надмірним насиченням внутрішнього ринку імпортованими товарами. На межі виживання опинилися високотехнологічні галузі, втрачено значну частину науково-технічного потенціалу.

Такий стан справ викликаний глибокими структурними диспропорціями – значна частка виробництва є технічно та технологічно відсталим, зі значним ступенем зношеності основних фондів, низьким рівнем використання виробничих потужностей, високою енерго та ресурсоемністю, відсутністю або низьким рівнем впровадження інновацій.

Також, доцільним вбачається залучення кредитних ресурсів на реалізацію довгострокових проектів у галузі вищої освіти та науки, оскільки належний стан вказаних сфер є визначальним для подальшого розвитку наукомістких галузей виробництва.

При цьому, не можна залишати поза увагою можливості диверсифікації фінансування вказаних проектів, з метою уникнення економічної та політичної залежності від МВФ.

З урахуванням поставлених задач, можна виділити наступні принципи, на яких повинне базуватися співробітництво України з Міжнародним валютним фондом:

- 1) альтернативність джерел фінансування;
- 2) максимальне розширення використання можливостей Фонду для сприяння розвитку держави шляхом проведення

консультацій, вивчення результатів моніторингових досліджень Фонду та інших заходів;

3) концентрація ресурсів Фонду на стратегічних напрямках реалізації державної політики;

4) якісний аналіз проектної документації, що подається для фінансування через можливості Фонду, з метою визначення доцільності залучення вказаних ресурсів.

При цьому, особливу увагу слід приділити пошуку альтернативних джерел фінансування, тобто диверсифікації джерел фінансування з метою досягнення сприятливих умов отримання фінансових ресурсів від Фонду.

Висновки. Таким чином, можна сказати, Україні необхідно ретельно вивчати можливості інтеграційних об'єднань, що створюються, умови вступу до них або асоційованого членства. Також, вкрай необхідною є подальша активізація експортних операцій з країнами, що розвиваються та демонструють стабільне зростання економік.

Підвищена у результаті таких заходів фінансова та економічна конкурентоспроможність надасть можливості для отримання кредитів Фонду на більш сприятливих умовах, та взагалі скоротить залежність від них за рахунок забезпечення сталого зростання стратегічних галузей економіки України та розвитку партнерства з різними економічними центрами світу.

1. Гришина Л.О. Україна та міжнародний валютний фонд: перспективи співпраці / Л.О. Гришина, П.М. Карась, В.М. Черешня // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 3. – С. 26–30
2. Долінська О.Я. Співпраця України з Міжнародним валютним фондом та перспективи розвитку економіки держави. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1401>
3. Ковбасюк Ю.І. Розвиток співпраці України з Міжнародним валютним фондом / Ковбасюк Ю.І. // Командор. – 2006. – № 1. – С. 27–30.
4. Колосова В.П. Україна і міжнародний валютний фонд / В.П. Колосова // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): Науковий журнал. – Вип. 1 / Голов. ред. О.П.Степанов. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2011. – С. 103–106.

Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія». Збірник наукових праць. Луцький НТУ. – Випуск 11 (44). – Луцьк, 2014.

5. Мокій А. І. Міжнародні організації. Навч. посіб./ Мокій А.І., Яхно Т. П., Бабець І. Г. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 280 с.